

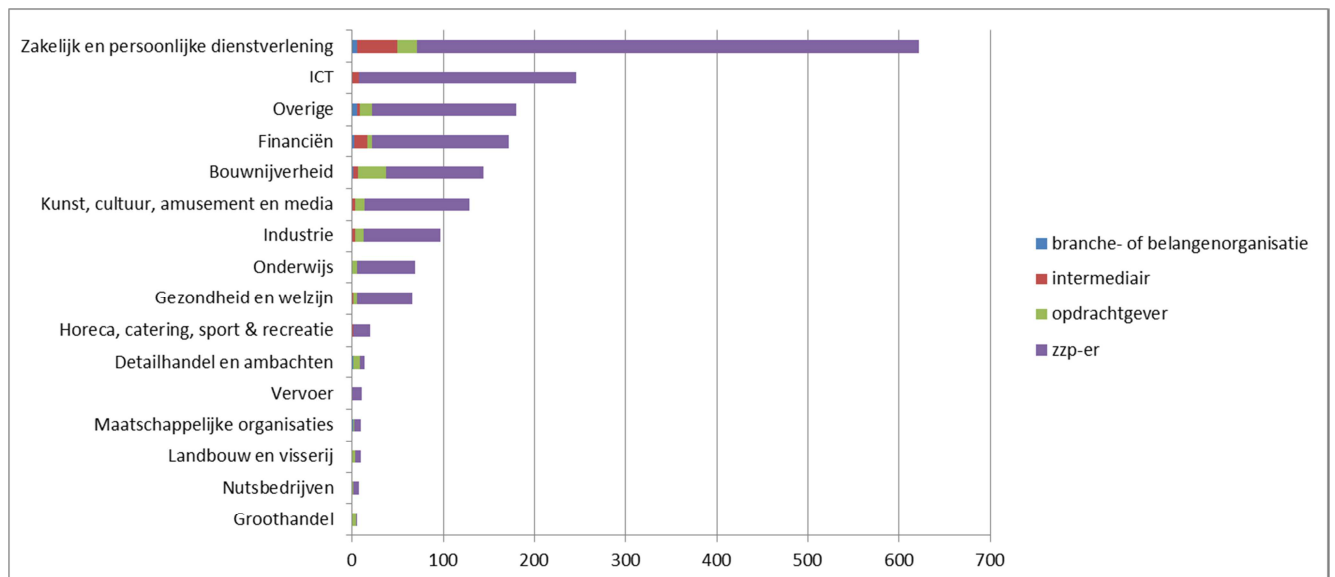
Bijlage 2. Meldpunt DBA

Het Ministerie van Financiën heeft in samenwerking met het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid een meldpunt DBA geopend. Hierna ga ik in op de bevindingen uit het meldpunt. Deze bevindingen zijn, samen met de input vanuit de gesprekken en de aanbevelingen van de Commissie, omgezet in concrete maatregelen¹. Die zijn in de brief zelf uiteengezet.

Het meldpunt is op 17 oktober live gegaan. In de periode tot 14 november kwamen 1.801 meldingen binnen. Deze meldingen zijn onder te verdelen in vier categorieën belanghebbenden: zzp'ers, opdrachtgevers, intermediairs en brancheorganisaties.

Tabel 1 toont het aantal meldingen per type belanghebbende en per branche. De meeste meldingen zijn ingediend door partijen uit de zakelijke en persoonlijke dienstverlening en uit de ICT-sector. In het algemeen ervaart men in de financiële sector, de bouwnijverheid en de kunst- en cultuursector onbedoelde arbeidseffecten van de wet DBA. In die sectoren werken naar verhouding veel zzp'ers. Maar ook specifiek in de semipublieke sector (kunst- en cultuur, onderwijs en gezondheidszorg) heeft men moeite om met de wet DBA aan de slag te gaan.

Het overzicht hieronder geeft de meldingen weer per sector.

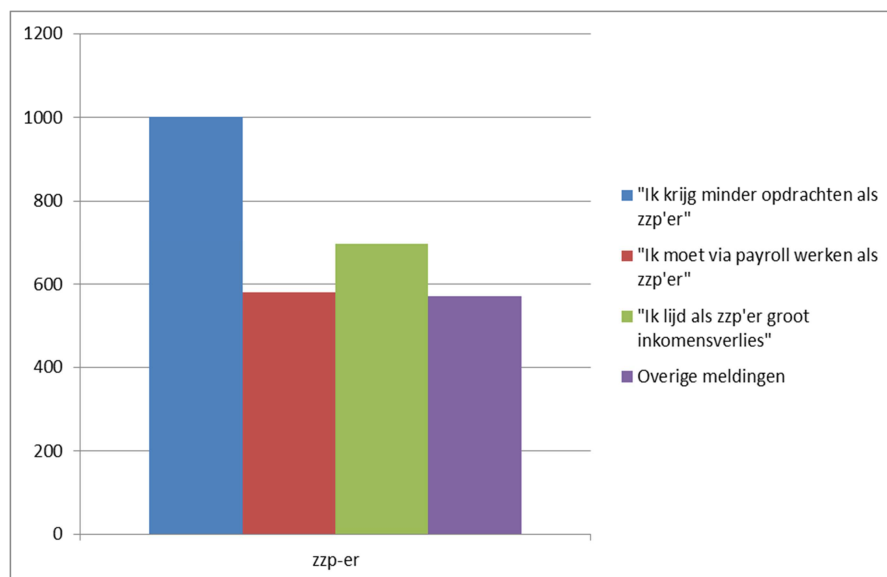

Tabel 1. Weergave meldingen per sector.

¹ Motie VVD (lid Ziengs c.s.) Kamerstukken II 2016/17, 34036, nr.32.

Zzp'ers

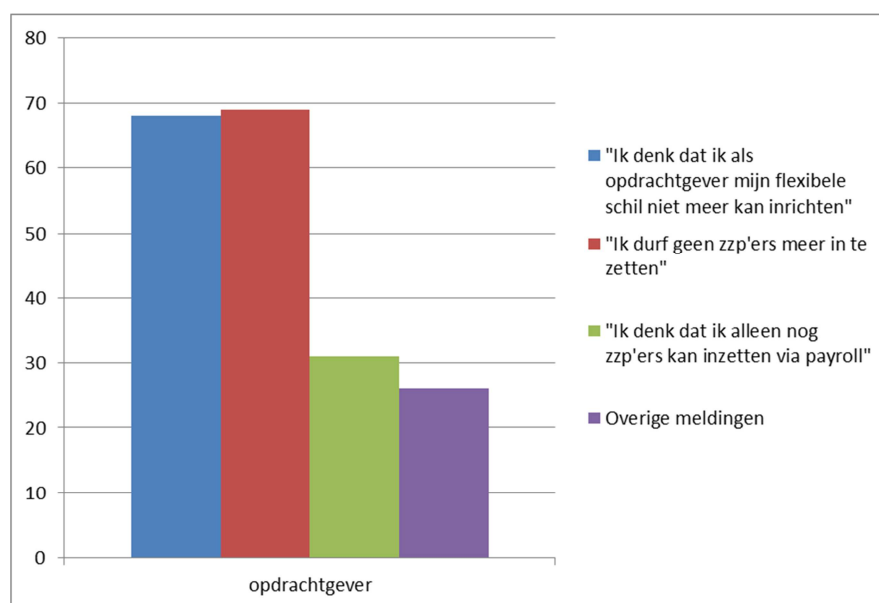
Zzp'ers vormen de grootste groep melders. 1.585 zzp'ers hebben een melding ingediend. Via het meldpunt uiten zzp'ers verschillende zorgen. Tabel 2 geeft weer welke knelpunten zzp'ers ervaren, op basis van de antwoorden die zij gaven op meerkeuzevragen. Zo zeggen zij dat ze als gevolg van de DBA minder opdrachten krijgen, groot inkomensverlies lijden en gedwongen worden om via payrollbedrijven te werken.

Tabel 2. Knelpunten van zzp'ers.

Opdrachtgevers

Een tweede groep bestaat uit opdrachtgevers. In tabel 3 zijn de meldingen van 116 opdrachtgevers weergegeven, op basis van antwoorden op meerkeuzevragen. Het grootste knelpunt dat opdrachtgevers ervaren is de angst om zzp'ers in te zetten. Een andere zorg gaat over de flexibele schil. Opdrachtgevers denken dat hun flexibiliteit in het inhuren van arbeidskrachten verdwijnt. Tot slot denkt een deel van de opdrachtgevers dat ze alleen nog maar zzp'ers kunnen inhuren via payrollbedrijven.

Tabel 3. Knelpunten van opdrachtgevers.

Aanvullend op de meerkeuzevragen en –antwoorden, maakten diverse opdrachtgevers persoonlijke melding van knelpunten. De belangrijkste bevindingen zijn:

- De terughoudendheid van opdrachtgevers om zzp'ers in te huren. Veel opdrachtgevers zeggen dat ze een stop hebben gezet op de inhuur van zzp'ers, uit angst voor een discrepantie tussen de werkwijze en het modelcontract. Ook is men huiverig voor naheffingen. Onzekerheid leidt dus tot terughoudendheid. Het is belangrijk dat de onzekerheid bij opdrachtgevers verdwijnt, zodat opdrachtgevers en opdrachtnemers weer aan de slag gaan. De brief gaat in op bijbehorende maatregelen, zoals het generiek uitstel van de handhaving voor goedwillenden en de gidsende rol van de Belastingdienst.
- Het onderscheid tussen ondernemerschap en dienstbetrekking sluit niet aan bij de praktijk. Voor veel opdrachtgevers is het niet duidelijk hoe ze de begrippen "gezagsverhouding" en "vrije vervangbaarheid" in de praktijk moeten interpreteren. Ze noemen ook dat het arbeidsrecht niet aansluit bij de flexibele arbeidsmarktconstructies die zich anno 2016 voordoen. De brief zet in op herijking van deze begrippen.
- Zzp'ers zeggen niet meer direct bij de opdrachtgever aan de slag te kunnen en alleen via tussenpersonen te kunnen werken. Dat is het gevolg van de angst van opdrachtgevers om zzp'ers in te huren. Vooral de zelfstandig werkende professionals zijn op zoek naar vrijheid en onafhankelijkheid en voelen zich daar door de wet DBA in beperkt. Opdrachtgevers willen gebruikmaken van de expertise en flexibiliteit van zzp'ers, maar stellen andere constructies voor.

Meldingen van intermediairs en brancheorganisaties bevestigen dat beeld:

- Door de angst bij opdrachtgevers kunnen intermediairs nauwelijks bemiddelen. Intermediairs vinden dat het door de DBA complex is geworden om voor een korte periode capaciteitsuitbreiding te organiseren. Zij melden dat er vooral contracten met grote partijen worden gesloten, maar dat kleine partijen daardoor het onderspit delven. Individueel inhuren slaat om naar raamcontracten met grote bureaus. De vraag en het aanbod dat intermediairs normaal samen willen brengen, groeit scheef: de vraag neemt af en het aanbod blijft gelijk.
- Brancheorganisaties noemen dat zzp'ers na het verdwijnen van de VAR niet voldoen aan de eisen die arbeidsrecht stelt. Zij betreuren het dat opdrachtgevers en –nemers niet meer aan de slag gaan en dat echte ondernemers ook worden benadeeld. Ze vinden dat de zzp-markt door de wet DBA onbedoeld is verstoord.

Vele groepen opdrachtgevers geven aan dat ze niet aan de gang durven, omdat ze niet weten hoe ze hun modelcontract in de praktijk moeten hanteren. Ze zijn daardoor terughoudend met inhuur. In de brief wordt deze nieuwe cirkel doorbroken door opdrachtgevers nog een tijdlang te vrijwaren van boetes en naheffingen, en de Belastingdienst een coachende rol te geven.

De drie belangrijkste inzichten uit het meldpunt zijn de terughoudendheid van opdrachtgevers, het onderscheid tussen ondernemerschap en dienstbetrekking dat niet aansluit bij de praktijk en het ervaren van de arbeidswetgeving als knellend. In de brief worden maatregelen om deze knelpunten te verhelpen nader uitgewerkt.

Bijlage 3. Voortgang beoordeling modelovereenkomsten

In de Eerste Voortgangsrapportage ben ik uitgebreid ingegaan op het karakter van de drie verschillende soorten overeenkomsten die de Belastingdienst beoordeelt. In deze bijlage beperk ik mij daarom tot een overzicht van de stand van zaken per soort overeenkomst per 14 november 2016.

- *Voortgang beoordeling overeenkomsten*

Er is inmiddels een grotendeels dekkend stelsel ontstaan van modelovereenkomsten in verschillende sectoren, voor arbeidsrelaties die zich lenen voor werken buiten dienstbetrekking. Ondanks het vrijwel dekkende aanbod van modelovereenkomsten, bestaat bij sommige opdrachtgevers behoefte aan verdere gedetailleerde of meer bedrijfsspecifieke overeenkomsten.

- Algemene modelovereenkomsten

Er zijn tien algemene modelovereenkomsten die breed bruikbaar zijn in allerlei branches voor tal van situaties die zich daarvoor lenen. Deze algemene modelovereenkomsten kunnen goed worden gebruikt in situaties waarin geen bijzondere omstandigheden spelen.

- Sector specifieke modelovereenkomsten

Voor meer specifieke situaties, zoals die zich in verschillende branches kunnen voordoen, hebben brancheorganisaties en bedrijven inmiddels 54 gepubliceerde sector specifieke modelovereenkomsten ontwikkeld, die door de Belastingdienst zijn goedgekeurd.

- Individuele overeenkomsten

In andere sectoren, waar inmiddels ook een vrijwel dekkend aanbod van modelovereenkomsten is ontstaan, bestaat bij sommige opdrachtgevers behoefte aan verdere gedetailleerde of meer bedrijfsspecifieke modelovereenkomsten.

Hoewel de algemene en sectorale modelovereenkomsten hier vaak ook volstaan, beoordeelt de Belastingdienst ook deze meer specifieke overeenkomsten. Om het proces van beoordelen te versnellen heeft de Belastingdienst de capaciteit van 40 mensen (hierna: FTE) die modelovereenkomsten beoordelen uitgebreid naar 60 FTE. Naast het werven van extra FTE voor de beoordeling van de modelovereenkomsten is een zogenoemde frontoffice ingericht. Deze frontoffice (10 FTE) doet de eerste beoordeling van de binnengekomen verzoeken. Omdat veel overeenkomsten gebaseerd zijn op een algemeen model of een model voor branches- en beroepsgroepen kunnen deze overeenkomsten doorgaans versneld worden beoordeeld². De gemiddelde doorlooptijd is nu 12 weken.

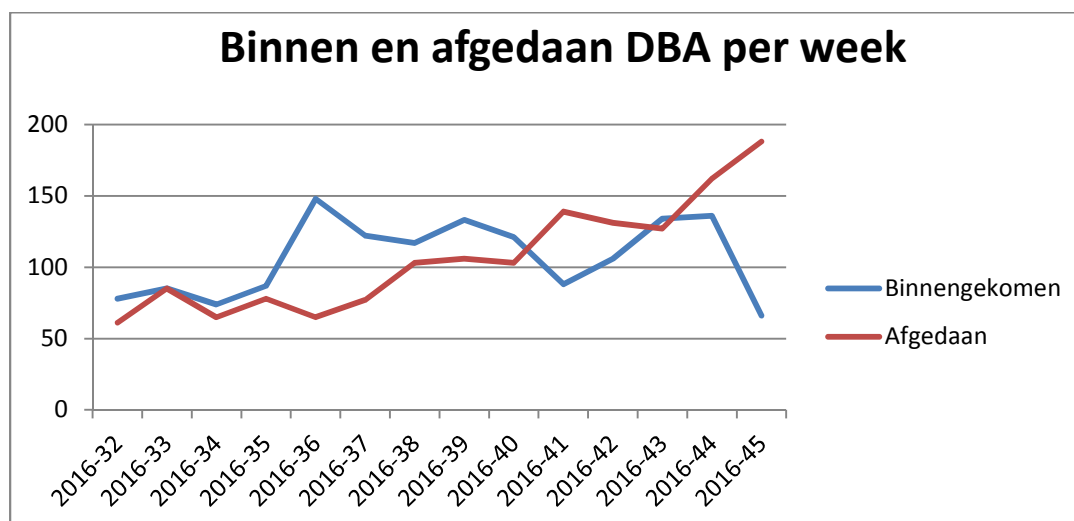
Het aantal overeenkomsten dat per week wordt behandeld neemt door bovenstaande maatregelen toe.

² Motie VVD (lid Ziengs c.s.) Kamerstukken II 2016/17, 34036, nr.31.

De stand per 14 november 2016 van het aantal binnengekomen, de behandelde overeenkomsten en de voorraad, bedraagt:

Stand van zaken beoordeling overeenkomsten per 14-11-16	Aantal	%
Ontvangen	6143	
Afgedaan	4153	68%
<i>Waarvan afgebroken</i>	1533	37%
<i>Waarvan afgewezen</i>	1637	39%
<i>Waarvan goedgekeurd</i>	983	24%
Huidige voorraad	1990	32%

In de vorige voortgangsrapportage is de stand per 1 augustus 2016 gemeld. Toen lag de nog te behandelen voorraad overeenkomsten op bijna 2000. Van die overeenkomsten zijn inmiddels bijna 1100 overeenkomsten afgedaan.

Register goedgekeurde overeenkomsten

Naar aanleiding van een wens van (organisaties van) opdrachtnemers is door de Belastingdienst een register opengesteld waarmee gebruikers van overeenkomsten kunnen nagaan of de Belastingdienst een overeenkomst met een bepaald kenmerk heeft goedgekeurd. Dit register is raadpleegbaar via www.belastingdienst/dba.

In het debat met uw Kamer op 29 september jl. heb ik een toezegging³ gedaan om in de Voortgangsrapportage aandacht te besteden aan sectoren waar sprake is van frictie. Daar waar frictie bestaat in sectoren is die terug te voeren tot de in de brief op pagina 2 onder punt 2 en 3 genoemde bevindingen. Zo past het onderscheid tussen ondernemerschap en dienstbetrekking veelal niet meer bij de gegroeide praktijk en ervaren opdrachtgevers de arbeidswetgeving als knellend. Dergelijke fricties zien we in vele sectoren, maar vooral in de bouw, kunst, cultuur, amusement en media. In nauw overleg met de Belastingdienst zoeken partijen binnen deze sectoren naar de mogelijkheden binnen het bestaande wettelijk kader.

³ Lid Schouten (CU)

Bijlage 4. Invulling begrip kwaadwillenden

Hét uitgangspunt voor de handhaving tijdens de uitstelperiode is dat alle partijen als goedwillend worden beschouwd, tenzij zij onder de genoemde uitzondering vallen. In een eerder stadium ontstond twijfel over wie goed – of kwaadwillend was. Daarom wordt hierbij het begrip kwaadwillend nader ingevuld, met de juridische geldigheid van een beleidsbesluit.

Kwaadwillend is de opdrachtgever of opdrachtnemer die opzettelijk een situatie van evidente schijnzelfstandigheid laat ontstaan of voortbestaan, omdat hij weet – of had kunnen weten - dat er feitelijk sprake is van een dienstbetrekking (en daarmee een oneigenlijk financieel voordeel behaalt en/of het speelveld op een oneerlijke manier aantast).